

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік	20 кор.
на пів року	10 кор.
на чверть року	5 кор.
на місяць	170 кор.

За границею:

на цілий рік	16 рублів
або 36 франків	
на пів року	8 рублів
або 18 франків	
Поодинокі числа по 16 сот.	

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбрового (Хорунжини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Зміна реґуляміну в австрійській посольській палаті.

(X) Реґулямін, яким послуґує ся доси австрійська посольська палата, походить з тих ще добрих часів, коли тут рішала сила слова, переконанє або наостанку число голосів, коли засада парламентарної більшости була міродатною. Посли тодішні промовляли ще в такім приличнім, хоч нераз рішучім і острім тоні, що візванє посла до річи, або вислів докору від президії, вважали вельми рідкою, але й немилію для посла подією. На чолі президії стояли тоді такі мужі як др. Смолька, Хлюмецький, в посольській палаті засідали такі парламентаристи, як Гербст, Гогенварт, Плєнер і т. п.

Але вже й в тих часах 1891—96 з антисемітами війшов сей простаковатий тон, яким так часто визначають ся засіданя віденської ради міської і долішно-австрійського сойму. Одначе дрібне розмірно число таких крикунів з посеред християнсько-соціального табору майже щезало в перевазі послів тодішних иншого тону. Але вже й тоді деякі сторонництва відчували потребу зміни реґуляміну зладженого для приличних і добре вихованих людей, щоби спиняти простаковаті розгони послів, які насилою або грубостию бажали замінити силу аргументації і переконаня. Отже й тоді вже була комісія для зміни реґуляміну, одначе нічого не вдіяла. А повинна була се зробити, повинна була предвидіти, маючи вже присмак в поступованю деяких християнсько-соціальних послів, особливо в хвилі, коли виборчу ординацію для ради державної розширювано заведенєм пятої куриї.

Істория сеї доби австрійської посольської палати ще вельми живо остає в тямці нашої суспільности, щоби треба єї тепер наново переказувати. Німецька лівия, побачивши себе в меншости, зрозумівши, що висуває ся їй тим способом з рук парламентарна верховлада, покористувала ся пригідною подією виданя язикових розпорядків для Чех і Моравії, вивісила прапор нібито заподіяної німецькому народови кривди і розпочала насильну боротьбу проти парламентарного ладу з такими елементами на чолі як Вольф і т. п., що за собою потягнули і поважних доси людей.

В першій лінії недостаточність реґуляміну і безвладність наслідком того президії посольської палати, хиткість і непрадність парламентарної більшости і праявительства спричинили побіду великої німецької обструкції, яка була побідою насилу над принципом більшости. Тим способом підкопано повагу парламентаризму в Австрії, виставлено єго на глум перед Европою.

З того часу стала обструкція протяглою пошестю австрійського парламентаризму, з якої не повело ся єго вилічити ані відрочуванєм і зачинюванєм сесій, ані новими виборами, ані безнастанними змінами міністерств.

Знесенє язикових розпорядків за міні-

стерства ґр. Клярого довело до розбитя парламентарної більшости і обструкції чеських послів, що закінчила ся упадком Клярого і покликанєм до керми д-ра Кербера. Хоч новий керманіч зумів великими економічними інвестиціями на хвилю приневолити нову раду державну до спокійної і успішної роботи, одначе приборкана на якийсь час чеська обструкція віджила була знов минулої осени хоч в лагідніших проявах. А коли і та на хвилю бодай відложила зброю що-до деяких справ, єї місце заняла обструкція чеських радикалів і показала, що досить 20 недоволених, щоби спинити всяку роботу 405 инших послів.

Сі сумні досвіди довели всі парламентарні сторонництва до зрозуміня, що реформа реґуляміну потрібна і виразом сего є наглі внесеня д-ра Фукса, бувшого президента пос. палати і тов., а з другого боку д-ра Люегера і тов. Але новий реґулямін може лише тоді вийти в житє і вжити ся, аколи дійде до порозуміня в тій справі головних бодай сторонництв, до компромісу, бо інакше кожде сторонництво ехоче мати на поготові спосіб, яким би могло боронити ся проти насилу другого. А до такого порозуміня, до компромісу між сторонництвами може дійти тоді, коли будуть полагождені національно-політичні спори, які роздувають горячу боротьбу. Сеж річ вельми трудна, надія на се не так близько, тимто думаємо, що й до нового реґуляміну не прийде так легко і так скоро, хоч якби се було бажанє всіма.

Самосуд.

На обході 40-літньої річниці польського повстаня прелеґент др. Жулавский зіставив прирівнанє і оцінку тодішнього, а теперішнього настрою польської суспільности. Прелеґент висказав ся, що рік 1863. був подією, яка на десятки літ здержала народний польський розвій, був народним нещастєм, але треба єму признати, що був боротьбою за свою волю і ворогів, до якої польський нарід зірвав ся за всі народи, що входили в склад границь річи полполитої польської, а стогнуть під московским ігом, за Литву і Русь, без огляду на те, який ужиток схочуть зробити сі народи зі своєї «свободи». Хочемо почитати «ваш сьвятий нерозум» — сказав прелеґент, — звертаючи ся до учасників повстаня, — але не підємо вашим слідом, бо не уміємо умирати так, як ви, за те, що кохаємо. Ми розумні і тверезі і може не маємо справедливости, але се знаємо, що лише «лихий або дурний» може вас проклинати, бо ми тверезість довели майже до підлоти і тому не нам вас учити, але ми від вас повинні вчити ся посьвяти, любови і витривалости.

Що се не є майже, а таки справді нинішні польські шовіністи довели свою «тверезість» в змаганю до ціли — до підлоти, на се ось доказ:

Dziennik polski на самім чільнім місци доносить про «тайну організацію руску» в коломиїським повіті. Що ще перед тижнем закривав в загадочну мрак тайни, те вже тепер наче «відкрив» і назвав по імені. Тайна організація —

се на статутах основана сторожа пожарна «Січ» а гайдамацкі сокири — се пожарні топірці. Чи прийшла би кому до голови така підла денунціяція? Ні, на се треба бути... кореспондентом згаданого органу.

Назвавши д-ра Трильовського і о. Тита Войнаровського (!) як організаторів сего «тайного» товариства «воруженого в сокири», пише сей кореспондент: «Коломиїське староство не видало до тепер жадних заряджень, хотїл без сумніву мав відомість (ще би ні!) про істнованє сеї «Січи». Се впрочім характеристична річ, що мало хто в околиці знає про сей романтично український помисл, який після мові гадки має більше характеристики настрою молодих проводирів, чим сенсу і фактичної небезпечности.

«Що-до нас — додає на се редакция Dziennika polsko-go — не поділяємо оптимістичної (?) опії шановного кореспондента. Тайна (!) організація «Січи» і ті гремязьні виправи з сокирами в руці вказують, що в крузі руских провідників творить ся фракція чину (!!), яка бажє їти вже дорогою гайдамацких розрухів... (ага!) Агітація виступає в поважнім сьвітлі, коли нагадуємо собі низьку умислову урівнь руского люду і сю ненависть, яку в нїм будять агітатори до нинішнього суспільного порядку».

За низькою умисловою урівнею належало би радше шукати в редакції Dziennika polsko-go задля виясненя жерела таких страховин. Правда, що в 40-літню річницю невдалого польського повстаня, нинішні «тверезі» епіґони хотїли би руский нарід ушхнути в таку матню, аби на десятки літ она здержала єго розвій... але такий спосіб тактики задля відбудованя Польщі, сам Іх краківський речник охрестив належним іменем, назвав: підлотою!

З американської України.

Американська «Свобода» подає між своїми дописями звістки, з яких виходить, що єще найбільше ладу та згоди є між Русинами-хліборобами в Канаді. В Союзних Державах они пішли в суміш з робітниками инших народів та або цурають ся свого, або заводять спори між собою. Ось для ілюстрації дві такі звістки:

З Нью Йорку.

В великім місті, як Новий Йорк, все щось нового можна почути не тільки від чужих людей, але і від своїх. Між Русинами в Америці настав тепер великий рух то о віру то о письмо, яким маємо наші газети друковати. Все те робить між Русинами сварню і роздор, особливо ті люди, що пишуть так званою етимолоґією, нападають з розличного рода провизками на тих, що пишуть і читають книжки або газети друковані фонетикою. До оборонців етимолоґії належать вже давно знані з своєї «твердості» і ненависти до всякого поступу наші «тверды Русьны». За такого «Русьны» хочу написати от що. Він казав так: Наші декотрі люди ворогують на Москаля, яко би він мав бути ворогом нашої мови і народа, а се як-раз противно, бо коли би не Москаль, то Русинів на сьвітї вже не було би. Коли Москаль побив Мадярів і Поляків, то від того часу Русинам сталось легше жити... Я слухаю і чекаю дальше, що за нова наука з того вплине. Аж нараз чую, що твердий говорить до другого по словенськи не по

уски, хочай і один і другий не був жадним Словаком, а Русином і по словенськи тільки знав, як я по хінськи. Але чути було по его розмові, що був трохи м'якший тай говорив по бойківськи, як наші декотрі люди з Лемківщини називають Русинів зі східної Галичини.

От зараз я переконав ся, які то люди тоті тверді, котрі так розчулюють ся над бідним руским народом, его мовою, его письмом, що на ціле горло кричать на Русинів поступових називаючи їх Ляхами, радикалами, анархістами і всякими очерняючими словами, а самі хоть Русини — по руски говорити не вміють. Но і якаж з того наука? Чи ми Русини маємо йти за замаскованими Русинами, чи за поступовими, котрі роблять не горланем, але чином? »Правда« виходить тепер програмово і надпрограмово, література в ній тверда — твердша — найтвердша, політика в ній »Гавканина«, »Злістника« і »Русского вола« (слова). Желанєм редактора є жити по твердому і при кожній нагоді нарід протів »радикалів« бурити.

Робота в фабриках цигарів іде дуже слабо, цигарники ходять купами за роботою.

С. Д. Сосенко з Yonkers, N. Y. знов пробудив ся зі сну і свої два сні описав аж в двох півосмо-дневних журналах руских т. є в »Свѣтъ« і »Правдѣ«.

3 Gimli, Man., Canada.
March 22. nd 1902.

У нас, Богу дякувати, щораз ліпше поводити ся. Наші Русини, котрі позаберали фарми в тій стороні, газдують добре, а при тим не забувають о братній любові. Закладають школи, будують церкви, закладають ся братства і т. д. Є тут по троха Німців і Поляків, котрі всюду пхають свій ніс, але нічого не можуть вдіяти, бо Русинів більша сила. Маєм заложену школу публичну, де є учителем пан Василь Ціхоцький. Церковця наша хоч мала, але цілком укінчена. Під церков і цвинтар дісталисьмо 40 акрів в дарі від канадійського правительства, котре дня 7. марця прислало урядника R. D. Foley з паперами, аби той явно повідомив всіх Русинів про даровизну 40 акрів на власність рускої церкви. R. D. Foley до зібраних Русинів мав красну бесіду по англійськи, котру п. В. Ціхоцький перетолковав на руске. Говорив менше-більше так: Дорогі мої приятелі! Дуже радо вас вітаю в ній зібраних в справі церковній. Маю честь бути представителем правительства і заявляю, що уряд дарує вам 40 акрів на церков і цвинтар. Думаю, що всі будете з того вдоволені. Жийте в згоді з собою, а если є межі вами яка ураза, забудьте о всім, а провадьте жите так, що би ваші діла виходили на честь і славу Бога. Коли знов дістанете декрет на ваші фарми, думаю, що будете після доброї волі робити, а правительство буде з того дуже вдоволене. Всі тут згромаджені чуєте самі, що живете в віль-

нім краю і маєте право всіх вільностей его уживати. Дятого жийте в вірі в Бога і один другого, а она вас спасе.

По скінченю бесіди R. D. Foley-а відбув ся вибір комітету церковного, до котрого вибрано сім людей, а головнійші суть: Сидор Зеленіцький, Василь Кацій і Юрко Бабіцький, яко секретар. Найбільше труду поніс около організації церковної і коштів п. С. Зеленіцький, котрий, яко ширій Русин, заслугує від всіх на щирю подяку, честь і славу. В.

Борба з чахоткою.

Перед тринадцятьма роками Берлин заалармував цілий сьвіт сензаційною телеграмою, що звісний бактеріолог др. Кох винайшов т. з. туберкуліну. Висліді д-ра Коха з его розслідув над чахоткою оголошено передвчасно протів волі вченого бактеріолога і зробили великий завід в цілм сьвітї, а може найбільший самому вченому. Однак ані его праці, ані значія его дослідів се не обнижило зовсім, бо на всякий спосіб они полишили по собі відкритє самого бакциля чахотки, яке др. Кох доконав ще в р. 1882. і там подав науковому сьвітоти і широкому загалови публики нову підставу до борби з недугою і новий почин до дальших дослідів та експериментів.

Оноді надійшла вістка з Парижа в зовсім рішучій формі, що звісний бактеріолог, др. Марморек, занятий в заведеню Пастера в Парижі, по довгих дослідях та досьвідах одержав чахотничу сировицю, яка убиває бакциля чахотки і в богато випадках проявила ся успішною. Наукові досліді д-ра Марморєка над протичахотничю сировицею вже покінчені, а їх висліді ще сего місяця мають стати предложені до опінки францускій академії наук. Відкритє д-ра Марморєка вже перед кількома місяцями надавало ся вповні до публичного оголошеня, але автор відкладав оголошенє вислїду з своїх дослідів, аж до позитивного ствердженя їх успішности протів недуги. Вже від кількох місяців др. Марморек займає ся виробом сеї сировиці, а коли сповнять ся заповідженя єї протів чахотничих прикмет, тоді для тисячів тисячій хорих на чахотку засвітає надія здоровя.

Учений сьвіт, вже згаданим процесенсом д-ра Коха песимістично настроений, приняв сю звістку з всякою резервою. Передовсім розходять ся о се, після їх опінії, чи винайдена сировиця буде успішна на чахотку в єї грізній стадії. Коли би се стало ся, то вже по кількох вдатних примірах цілоча єї прикмета не підлягала би сумнівови. Колиж она буде ратувати лише в початках сьхит, то мусить се ствердити ся на довгїм рядї примірів, бо в легких случаях

сеї недуги наступає часто самостійне виліченє, або звапненє чахотничих зародків.

Др. Марморек є горожанином австрійської держави і працює в бактеріологічнім заведеню проф. Пастера вже від ряду літ, а недавно одержав від царської Академії наук золотий медаль за працю про бакциль, викликаючий ропленє (streptococcus). Віденські професори-спеціалїсти, як др. Шретор і др. Вайхсельбавм висказали ся дуже надійно про нове відкритє, бо его винахідник є досьвідним бактеріологом, чоловіком великої науки і совісної строгости в своїх довголітних дослідях, якими вже здобув собі голосне імє і визначне становиско в рядї вчених бактеріологів.

НОВИНИ.

— Календар. В четвер: руско-кат. Поклон оков. св. Петра; рим-кат. Франца Салезія. — В п'ятницю: руско-кат. Антонія Вел.; рим-кат. Мартини.

— ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залегlostий. бо будемо приневолені заставити довжникам дальшу висилку часописи.

— Стан здоровя ВПреосв. Митрополита Шептицького везначно вчера поліпшив ся. До недужого приїхав з Вроцлава славний хірург проф. др. Мікулїч.

На руки о. мітрата Білецького прислав кардинал Рамполя в імєні Сьв. Отця отсю телеграму:

Illmo Andrea Bielecki Archipresbitero, Leopoli.

Maximo affectus moerore ob nuntium infimae valetudinis Illmi Archiepiscopi Ruthenorum Beatissimus Pater amantissime ille impetritur apostolicam benedictionem, deum rogans enixe, ut archiepiscopum de Ecclesia optime meritum, quantocitius restituere ad sanitatem dignetur. m. card. Rampolla.

(Високопреподобний Андрій Білецький архипресвітер у Львові.)

Глибоко тронутий сумною вісттю про недугу Найдостойнійшого Архиепископа руского Сьвятїйший Отець найласкавіше уділяє єму свого апостольського благословеня і горячо просить Бога, аби архиепископа вельми заслуженого для Церкви, як найскорше зволив привернути до здоровя. (Кард. Рамполя).

— Поминальне богослуженє за упокій душі бл. п. Володимира Барвіньського, члена руских товариств і першого редактора »Дїла«, відбуде ся заходом родини покійного в понедїлок дня 2. лютого с. р. о 8½ год. рано в Успенській церкві у Львові.

— 3 товариств. Тов. »Поміч« в Підгайцях скликає сим на день 2. лютого с. р. в полудне загальні збори своїх членів з отсим порядком дневним: 1) звіт управляючого відділу, 2) вибір нового відділу, 3) внесеня членів.

Тов. »Руский жіночий кружок« в Коломиї скликає на день 30. с. м. загальні збори, на котрі всіх своїх членів сим запрошує. Поча-

Др. Ярослав Окуневский.

По морю плаваючи.

В журналі Nineteenth Century, April 1897, читав я статю »The Ethics of Empire«.

»Гуманісти — стояло там — кажуть, що кожда нація має сьвяте право на ту землю, котру заміськує.

Хто дав націям таке право?

Істория всіх народів Европи показує, що ті землі, на котрих они тепер сидять, заняли они силою. Силою они їх взяли, силою і держать їх — і збруєю в руках готові они боронити своего посїданя.

Моральне право?!

Мораль в тім хіба така, що се обвяте в посїданє ділялось в давну давнину.

А яка-ж мораль в тім, коли яке-небудь чорне племя в Африці таки у наші дні, на наших очах виганяє давних посїдачів і само розсїдавсь на їх місци? Чомуж би на їх місце не мали йти кольонїсти цивілізованого народу?

Після історії Банкрофта було в XVII столїтї на цілм великім просторі між Гудсон-бай а Міссісіпі 180 тисяч Індіян. І жили они кочуючи і різали один другого, витинаючи скальпи.

Невже-ж плакати над пропавшими Індіянами та розбиватись над тим, що на тих Богом спасених просторах живуть мільони білої, циві-

лізованої англо-саксонської раси? Се не призначенє цивілізованих народів, що би в імє якоїсь химери »пражились у власній юшці« (stewing in their own jascice) у вузких границях своїх земель, коли на величезних просторах виють вовки в постати ніби-то людських єств.

А як оно стало ся, що ми, Англичане, запанували над цілм сьвітотм?

Всяка нація — то лиш частина людского роду, що через унаслідженє від предків та через внїшні обставини представляє з себе певний стереотипний характер в кожнім згляді — духово і тілесно.

Ті мушци і жінки англійского племена що тепер, в сю хвилю ходять по сьвітї, они не творять ще британского народу. Они обовязані минувшинї і відповідають перед будучносттю, перед своїми наслідниками. Минулі віки зложили наш національний характер на взір і під впливом мужів, котрих величи духа весь сьвіт чудує ся.

Народи як і одиниці — або силою волі, характеру культурно розширяють ся і ростуть, або пропадають, а поки-що йдуть в зависимість, в »холопє«.

Се закон сьвіта.

* * *

Отвиряю пачку руских письм, що припєсла менї сегодїшња почта з австрійської Руси:

»На почтовім урядї в... нема ще руских карт кореспонденційних!« — Плач.

»Знов зневажали рускі сьвята!« — Слези.

»При авансі в судї поминули руского урядника!« — Плач.

»Учителя (імярек) перенесли на Мазурцину!« — Слези.

»Кулка розвивають ся, »Просьвіта« ні!« — Плач.

»Жид Мошко зруйнував ціле село лихвою і горівкою!« — Слези.

»Отворилось жерело нафти, спровадили робітників Американців та Мазурів!« — Плач.

»Рускі мужики мандрують до Бразилїї!« — Слези.

Відтак знов з Америки допись:

»Наших людей віхто не поважає, обходять ся з ними гірш як з Нєграми та Індіянами!«

З України:

»На Поділю та на Волини забирають німецькі кольонїсти землю нашим мужикам!«

»З Полтавщини та Чернигівщини мандрують люди на Амур та в Уссурійський край!«

А відтак знов з Галичини:

»На соборі зобовязали ся всі писати до всіх урядів по руски. Зобовязались, та не пишуть!«

»Хрунь (імярек) тут, перекинчик (імярек) там!« — Плач, слези! плач, слези!

* * *

ток о 5. год. вечером. На случай браку компле- ту відбудуть ся збори без огляду на число чле- нів о 6. год. вечером тогож дня.

— **Забави.** Вечерниці з танцями уряджують товариства «Кружок українських дівчат» і «Со- кіл», в великій сали «Народного Дому» у Льво- ві в четвер дня 12. лютого с. р. Музика 15. п. п. Вступ від особи З К, ридинний білет на 4 о- соби 10 К. Комітет докладає всяких старань, щоби сї перші вечерниці сих товариств випали як найгарніше. Если би хто не одержав до сєй пори запрошеня, а хотів би бути на сих вечер- ницях, зволить ласкаво звернути ся до друга Доманика, урядника «Дністра» Ринок ч. 10. П. пов. — **Комітет.**

Дня 2. лютого відбуде ся вечерок в Яро- славі заходом будівляної комісії «Бурси ім. св. Онуфрія». Дохід призначений на будову ру- скої бурси в Ярославі.

— «Polska śpiewaczka», панна Саломеа Кру- шельницка (так назвало єї «Słowo Polskie» в ч. 45) виступає тепер, як ми вже доносили, з ве- ликим powodzeniem в Неаполі. Се реґіструє та- кож «Słowo Polskie». Нехайби однак «ся поль- ска» співачка приїхала до Львова, то оперовий рецензент «Słowa Polskiego» велів би їй ще певно... учити ся співу, лише тому, що она є Русинкою.

— **Подяка.** Виділ «Академічної Громади» у Львові складає отсим щиро сердечну подяку Ви- сокоповажаному Панови Іванови Трушови, арти- стови-малюваню за щедрий дар образа з чудовим краєвидом над Дніпром і могилою Шевченка. За Виділ: *Йосиф Чайківський*, голова. *Бабин Ми- кола*, за писаря.

— **З агітаційної подорожи д-ра Козловського.** Заступник презеса польского центрального ко- мітету виборчого, д-р Козловський, устроїв дня 21. с. м. зїзд в Борщеві, при участі — як по- дає Gazeta nar. — 300 осіб. Збори отворив гр. Меч. Борковський, а по нїм заберали голос Чар- ковський-Голєвський, д-р Козловський, Більвін, по- тар Вітославський і кс. Волошинський. Головна суть промов були громи на «несуменних» ру- ских агітаторів, що по словам бесїдників хотять порізнити «два братні народи». Бесїдники не щадили собі також взаїмного кадила і мабуть се так запрятало їх увагу, що забули про по- дрібне вичислене «безконечних» кривд польско- го народа у східній Галичині, як се роблено на попередних зїздах — бодай в сировозданих зї- зїзду про се не згадує ся. Вибором мужів дові- ря до повітового комітету покінчили ся збори, а опісля радив комітет 3 години при зам- кнених дверях.

— **В Інституті для дівчат в Перемишлі пере- вів «Дністер»** по пожарі, котрий 21. с. м. знищив часть даху, ліквідацію шкоди через свого лікві- датора, в присуности члена виділу Інститута і запрошеного ними фахового знатока і шкоду об- числену на 4200 К вже виплатив. При лікві- дяції сконстантовано, що пожар був случайний і заряд Інститута не поносить жадної вини; як також, що будова каменіці вельми солідна, салі, ко́нати і коритарі уряджені з комфортом, з у- гляднем вигоди, науки, гігієни і безпеченства огневого.

— **П. Адам Чміль**, руский Львовянин, по укін- ченю медичних студій в Градці, одержав тамже дня 22. с. м. докторат всіх наук лікарських.

— **Вінчанє.** Дня 31. с. м. відбуде ся вінчанє

Филі колишуть судно, а машина все трр- трр-трр! — тур-тур-тур! Прорізує море і йде, йде на перед.

Йде машина — йде житє одиниці, йде житє народу.

Филі шумують — машина клекоче.

Із того гамору і з того шуму чую:

— Де-мо-ра-лі-за-ція! Де-мо-ра-лі-за-ція!

А машина все в такт:

— Ко-тю-зі по за-слу-зі! А-бо пац, а-бо про-пав!

В тім голос якби з неба:

— Ха-ра-кте-рив! Ха-ра-кте-рив!

А филі:

— Me-di-ce cu-ra te ip-sum!

* * *

— Пугу! З лугу! Хто в Бога вірує, на Та- тарина!

А тої поганой Татарви намножилось на на- шій сьвятій землі!

На нашій, не нашій...

Нашій! — бо хочемо, щоб она була наша!

10. XII, 1897.

п. Антона Копровского, ц. к. секретаря суду в Солотвині, з п-ою Стефанією Анною Сенковскою в церкві в Старуні (почта Солотвина) о 11. год. перед полуднем.

— **Професори віденьского університету** висла- ли до міністрів д-ра Кербера і д-ра Гартля де- путацію, яка заявила, що від часу управильне- ня професорської плати на університетах, ніхто з визначніших професорів з заграниці не хоче прийняти катедри в Австрії, бо плата професо- рів без чесного за виклади, яку они давнійше поберали, є за низька в порівнянню з платою на заграничних університетах. Депутація просила правительство, аби сю справу розважило і окре- мим зарядженєм привернуло професорам право до збору оплат за виклади.

— **Наслідки афери** на саксоньскім дворі. Уря- дово доносять, що цісар Франц Йосиф відбере жені наслідника саксоньского престоло, Люїзі, всі титули, які єї прислугують як австрійській архикнягині, коли вислід процесу, який тепер відбуває ся, покінчить ся так, що княгиня буде мати право задержати своє родове назвище.

— **Загадочна смерть.** В готели «Під бродскою зелізницею» у Львові погіб вчера чоловік се- ред загадочних обставин. Справа находит ся в слідствє і представляє ся ось як: В понеділок вечером замешкали в згаданім готели два мо- лодці около 20-літні. Кельнер приніс їм лива, почім оба пішли спати. Рано готелева служба зачукала по дверях, але ніхто не відзивав ся. Коли заглянено до кімнати через вікно, один з молодців стояв на середині кімнати і заявив службі, що они будуть ще спати і просять о спокій. Вечером о 5. год. сей з гостей, що го- ворив зі службою, вийшов до міста. Тоді власти- телька готелю і служба ввійшли докімнати, і там найдено одного з гостей неживого на ліжку. На столі стояла фляшка з якоюсь водою. Донесено про се поліції, яка відкрила з найдених папе- рів, що померший називає ся Михайло Велькер, має 23 літ, є сином шевця і є з заводу торго- вельним помічником. Єго товариш називає ся Карло Юрій Врба і має 22 літ. Як донесено поліції, они оба любили ся в одній дівчині, а з найденого листу Врби до сєй дівчини показує ся, що він грозив єї, що загодє собі смерть, коли она буде єго зраджувати. Поліція замкну- ла кімнату з мощами Велькера до часу прибу- ття судової комісії. Вчера цілу ніч агенти полі- ції шукали Врбу, і найшли єго на дворці.

† О. Антін Бончевский,

руско-католич. парох в Ансонї (в державі Con- necticut) в Сполучених Державах півн. Америки, помер, як доносить телеграфічна вістка, по до- вшій недугі. — В Покійнім втратила не лиш аме- риканська Русь, але і ціла Русь-Україна дуже цінну, інтелігентну одиницю. Покійний відзначав ся від малку, ще jako ученик львівської рускої гімназії, дуже благородним характером і сильно розвиненим, горячим почуванєм національно- українським. Знаний був між товаришами зі шкільної лавки jako лагідний, добрий товариш, у всіх справах, до найдрібніших дрібниць — незвичайно солідний і чесний. З якоюсь особли- вою запопадливостю перечитував, неначе по- глощав всякі прояви укр.-русского письменства, так що з рускою літературою і історією був основно познакомлений.

Пок. родив ся в р. 1871. в Угнові з мі- щаньської, убогої, рускої родини. В р. 1890. зложив в рускій гімназії у Львові іспит зрілости, а відтак відбуд богословські студії на львівскім університеті. В часі богословських студій нале- жав до кружка тих сильних національним чув- ством, інтелігентною і образованєм молодців, під яких впливом як-раз тоді наступив у львів- скім семінарії духовнім той перелом, коли то величезне число дотеперішних москвофілів, під впливом докладнішого образования покинуло свої «убіждєня» і стали ревними робітниками на народоім українськім ґрунті. Від того часу мають у львівскім семінарії духовнім народоівці цілковиту перевагу.

В часі студій теологічних віддавав ся Покійний також шильно наукам суспільним, а надто студював дальше шильно руско-українську історію.

Вісвятивши ся в р. 1894. в безженности, став капеляном перемиского єпископа бл. п. Ю- ліана Пелеша, де пробував один рік, а відтак обняв сотрудицтво в Варяжи під Сокалем. Пе- ренятий горячим бажанєм основної праці над рідним людом, взяв ся щиро до культурного піднесеня своїх вірних; працював в читальни, зорганізував крамницю і т. д. Люди, бачучи в нїм благородне, горяче любовию до народу сер- це, горнули ся з довірем до сего молодого провідника. Ся праця була чисто культурна. По- літики не вів ще пок. Антін Бончевский, бо не було ще навіть на разі до сего нагоди в тім часі, хоть своєю дорогою не був би він, jako ду- же характерний чоловік і щирий патріот, усував

ся від сьмілої акції політичної, колиб зайшла потреба. Мимо сєй, на разі виключно просьві- тної, культурної акції, в чім був єму помічний також один білий крук між шляхтою, зубожі- лий бувший властитель дібр, що мешкав в Ва- ряжи — представило сокальске староство в на- місництві так пок. А. Б. як і «дивака» єго то- вариша в культурній праці в Варяжи, немов би то він не знати який був «вархол» і небезпечна для публичного ладу людина. Колиж вже за саму найневиннішу культурну працю над народом стрінуди на самім вступі такі на- пасти молодого сотрудика, учув ся він сими порядками кравними так зраженим, що поста- новив сєйчас покинути рідний край і йти там, де би єго щирій праці над рідним народом не владено таких перепон і закидів, перед якими навіть боронити ся не можна.

Покійний Антін Бончевский осів проте jako руский парох в Ансонї в Спол. Держ. Півн. А- мерики. Ту розвинув він дуже широку діяль- ність. Зорганізував дуже гарно свою кольонію робітничу, побудував церкву, школу, читальню і організував рускі школи і читальні навіть по- чужих дальших руских парохіях. Єго характер- ність а притім лагідна, вічлива вдача, і інтелі- генція таї доброта, робила єго з природи річи кандидатом на провідника і єго jako молодень- кого сьвященника вибрали були недавно головою найповажнішої рускої америк. організації «А- мер.-русского Народного Союза».

В Америці працював Покійний також бага- то на поли письменства. В амер. «Свободі» по- містив в посльдіних кількох роках безліч цінних статей, розправ і популярно-наукових розвідок. Ті хороші календарі, які видав амер. Союз в по- сльдіних 3-х літах, се праця майже виключно пок. Бончевского. Помістив він там сам багато своїх розвідок, які визначають ся совісним об- робленєм, докладним образованєм і притім з них віє той щирий, позитивний, а не пустословний патріотизм, так що та ідея українська націо- нальна мимоволі кріпшає в читачу, переходячи від ідейного автора з серця прямо в серце чи- тача. Покійний писав також численні дописи про амер. рускі відносини до кравних руских часописів.

Покійний Антін Бончевский вже своїм зверхнім виглядом абуджував довіре і повагу у людей. Був се високий, стрункий мущина, ясно- білого волося, о лагідних інтелігентних подов- жних чертах лица. Однак вигляд єго вказував, що здоровле єго не сильне і що праця і неспро- дани можуть скоро підкоєснти єго.

Покійний помер, здає ся, на грудну недугу, смерть, яка чекає більшу часть тої убогої моло- діжи, що дійсно як птички Божі не знати чим живє, а бігає до школи, учить ся і кінчить сту- дію. Немало набідував ся і пок. Бончевский jako бідний «угновець», який живє переважно хлібом і крупами на нужденній станції за 2 зр. мі- сячно.

Велика втрата, яку поносить Русь-Україна через смерть покійного А. Бончевского, лежить головно в тім, що був се незвичайно характер- ний чоловік, горячий патріот, жадний праці і посєвяти Земля єму пером!

Наука, штука, література.

— **Опера.** Виставленє Монюшковой «Гальки» було в тім сезоні тим більшою несподіванкою, що задля недостатку тенора, який сьпівав би на польській мові, не було надії, почути сєй пер- ли Монюшківської музики. Завдяки п. Менцінь- скому стало се можливим, а так музикальні круги, як і широкий загал публики був вельми зацікавлений, як героїчний тенор виявляє ся з сєй партії, признаної загално за per excellence лі- ричною. І справді артист поняв ролю відмінно від дотеперішних традицій та бачених взірців і створив тип буйного, завзятого верховинця, я- кий в своїй любови до нещасної Гальки, як і ненависти за єї та свою кривду вибухає повною силою своєї невгамованої натури. Голосові сред- ства уможливили артистови повні таку майже демомічну креацию, бо і влетені між тим лі- ричні уступи виходили у него напричуд мягко та ніжно і своїм контрастом підносили ще гро- зу наступаючих пристрасних вибухів. Сьпівак був знаменито настроєний голосово і поривав авдиторію до френетичних оплесків при отвер- тій сцені по кождім уступі своєї трудної партії. Мимо королівского прямо розкидуваня скарба- ми тонів, сьпівак в четвертїм актї зачудував авдиторію високим «be», домінуючим понад ці- лїм ансамблем і оркестрою. Був се Йонтек зо- всім ориґинальний, могутний та богатий чутєм і красою, як ті гори, що єго виплекали. Знамени- тою Галькою була п. Королевичева, яка так в грї як і сьпіві уміла свою креацию овїяти чара- ми правдивого жіноцтва, чи то в хвилях про- являючої ся любови, чи жалю і розпучи. Вдату цілість доповняли пп. Єромін і Шіманьский та п-ні Оконьска в ролі Софії. Режисерия п. Ходе- ковского, б. режисера варшавської опери, піднесла вельми живописність першого і третого акту, які давнійше виходили досить мертво. Хори і оркестра під батуютою п. Снетріна сповняли свою задачу бездоганно.

— Орхестра «Льв. Фільгармонії» і її диригенти працюють без впину і музикалізують львівську суспільність, знакомлючи її всесторонно з розвитком музики. В концерті з 27. січня виконано під совісною управою п. Челяньського крім ефективно і оригінально інструментованої увертюри до опери «Le roi d'Ys» французького композитора Ляльо три сінфонічні твори, іменом Гріга П. світу до «Peer Gynt-a», трагічну сінфонію дунського композитора Асгера Гамеріка і Массенета П. світу, затитуловану «угорські картини». Гріга композиції здобули собі нині європейську славу. Перша його світа до «Peer Gynt-a» удержує ся вже дуже довго в репертуарі «Льв. Фільгармонії» і не втратила доси нічого з своєї атракційної сили. Річ певна, що і друга світа сего мистця в інвенції і інструментації одушевить львівську публику. Світа ся представляє плач Інгінди, арабський танець, поворот Peer Gynt-a, бурю на поморю і пісню Сальвейґи. Є потреба почути, щоби здати собі докладно справу з композиторського талану Гріга. Арабський танець — оригінальний в мотивах, модуляціях і інструментації — мусіла орхестра на сильне домагане публики повторити. Пісня мітичної Сальвейґи, наколи она оперта на людвнх норвейських мелодиях, нагадує дуже славянські мелодії, іменом нашу українську пісню і мазурову ритміку і була би для етнографів новим доказом, що європейська північ, іменом елементи:

скандинавський, гудекій і славянський мелодії свої висновали з одного накорінка, або стояли до себе в дуже близьких взаєминах. Дунський композитор Гамерік представив ся з своєю «сінфонією трагічною» яко поважний композитор і умний інструментатор. В «andante penitente» переважає стиль церковний; Allegro marcato з любим мелодийним вальчиком на переміну є хорощим scherzo-м, adagio — співне і жалістне, а всі теми правильно оброблені. — Рівнож і Массенета «угорські картини» в уступах своїх: танець intermezzo, працане судженої, похід весільний, благословене подружжя і поворот з церкви суть містерно обдумані, хоч — совісно взявши — не мають они характеру спеціяльно угорського або мадярського, а засновані місцями на якім-то Ländler-i, то знов в послідній часті (повороті з церкви) на мазуровім ритмі. Нам здає ся, що тутуд не відповідає цілоти композиції, хоч сама композиція повна музикальної стійности. — При сій нагоді позволимо собі замітити, що динамічні інструменти заедно ще виступають в продукціях «Льв. Фільгармонії» з надмірною силою і не раз-два пеують ефект композиції, затираючи фігуральні звороти скрипок. Стріл пущочний посеред тишини має свій ефект, але безнастанні пущочні стріли на бовниці не вражають вже нервів, а просто — глушать. Н. В.

— Хор Львівської Фільгармонії. На численні і питування заявляє дирекція Фільгармонії, щонново-утвореного хору мішаного Фільгармо приймає лише особи з ліпшого товариства і щсей хор є аматорський. Всім членам сего хору дирекція жертвує вільний вступ на деякі концерти, а з хвилию першого виступу на естраду на всі концерти. Зголошувати ся треба в канцелярії Фільгармонії межі год. 4. а 6. пополудни найпізнійше до 15. лютого с. р.

Телеграми.

Відень, 28. січня. До нинішнього першого читання військового закона записало ся 68 бесідників, а між ними 45 проти. Розправа буде отже довга і потреба певно до ночи, але мусить стати нині полагоджена, бо завтрішне і пяткове засідане державної ради призначено виключно для цукрового закона.

Відень, 28. січня. Наслідник престолоа архикнязь Франц Фердинанд прийняв вчера на авдиенції намісника гр. Пінівського і презеса польського Кола пос. Апол. Яворського.

Льондон, 28. січня. Вирок смерти виданий на Ленха замінено на дожиттєну в'язницю.

Межі Новим Йорком а Англією заведено телеграфічне полученє без дроту після методи Марконіого.

Надіслане.

Спеціаліст недуг горла і грудий Др. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголітній лікар клінічний і заведеня лічничого в Щавниці, ординує постійно у Львові, ул. Корняків ч. 1., II пов. (Народний Дім). 11(24-?)

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Снішна від 23. січня до 15. лютого 1903.

Найліпша доси програма.

При співучасті військової музики 30. п. п.

I. 1) Увертюра. Реклямограф. 2) Брата Jor-dache, гімнастики на потрійнім реку. 3) Комічний виступ всіх кльовнів. 4) Msr. Cavalerie, мімік. 5) Ados, сальоновий атлет. 6) Ivener i Quintili, іспанські дуєтисти. 7) Балет в живимі образами. 8) Моссія, знаменитий комік італійський. 9) Сестри Norona, тресовані папугаї. 10) Атенський квартет. 11) Trio Fidardi, комічні акробати.

II. 12) Орхестра. 13) Дружина Marnitz-Mannello, еквилібристи. 14) Величезне потпурі, зложене з 7 точок. 15) Россо, італійський мандолініст. 16) Miss Arnistis, найліпша сальсонова атлетка. 17) Mademoiselle Calabrini, італійська співачка. 18) 6 Neraides, ексцентричні тансерки. 19) Комічний виступ кльовнів Rizi i Rippo. 20) Leonidas. 21) Американський бюскоп. 22) Марш.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В неділю і сьвята два представленя. Шо пятниці High-Life представленє. Білети вчаснійше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Артистку, драму в 4 актах Антона Крушельницького, можна замовляти у автора: Коломия, ул. Замкова 15 А, по ціні 2 К.

Читайте!

Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. в. „ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнійшою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських клясків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опу-сту. Висплає ся тільки за надісланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВИТИ“ у ЛЬВОВІ (Ринок ч. 10).

Розклад поїздів залізничих обовязуючий від 1-го мая 1902.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
	6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня		6:25		до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор	
	6:20	з Чернівців (Іцкан, Галац), Чорткова		6:30		до Підволочиск (Київ) Бродів дв. головний	
	6:50	з Брухович, шод. від 15. мая до 14. вер. вк.		6:43		" " дв. Підзамче	
	7:45	з Янова		6:55		до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича	
	7:40	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче		8:30		8:40 до Кракова (Відня, Праги), Берлина	
	8:00	" " на дв. головний		2:55		9:00 до Лавочного, Хирова, Калуша	
	8:10	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова				9:15 до Янова	
	8:15	з Сокала, Рави рускої				9:50 до Белвця, Сокала, Любачова	
1:35	8:50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина				10:30 до Чернівців, Потутор	
	10:25	з Радова, Любачова				10:40 до Тернополя, Потутор, дв. Піда.	
	11:55	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)		2:40		10:57 " " дв. гол.	
	1:10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава				1:25 до Янова від 1. мая до 15. вересня в не- ділю і сьвята	
	1:23	з Янова				2:15 до Брухович від 15. мая до 14. вересня в неділі і сьвята	
2:20		з Підволочиск, Копичинців на дв. Під-				3:05 до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.	
2:35		" " на дв. голов.				3:15 до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.	
	3:14	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)				3:26 до Брухович шод. від 1. мая до 15. вер.	
	4:40	з Самбора, Стрия, Сколього (1/5-30/9)				3:30 до Ряшева, Хирова, Любачова	
	5:11	з Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Піда.					
	5:35	" " на дв. голов.					
1:45	5:40	з Чернівців, Іцкан					
	5:50	з Кракова					
Ніч				Ніч			
	6:00	з Сокала, Белвця і Любачова		12:45		6:10 до Станиславова, Жидачева	
	8:04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)				6:20 до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)	
	9:12	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)				6:30 до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни авід 16. вер. до 30. пьвіт. 1903. щоденно	
12:15	9:20	з Чернівців, Букарешту				6:35 до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	
	9:25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)				7:10 до Сокала і Рави рускої	
8:40	9:50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Розвадова				8:16 до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)	
2:31	10:03	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)				8:25 до Чернівців	
	10:02	з Підволочиск (Київ) Бродів на дв. гол.				9:00 до Підволочиск, Бродів гол. дворець; " " дв. Підзамче	
	10:20	" " на дв. голов.				9:20 " " дв. Підзамче	
	10:50	з Лавочного (Пешту) Хирова Калуша		2:51		10:05 до Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.	
	3:14	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче				10:30 до Іцкан, Чорткова	
	8:35	" " на дворець головний				11:00 до Кракова, Відня, Варшави, Праги	
						11:10 до Підволочиск, Бродів дв. головний " " дв. Підзамче	
						11:32 " " дв. Підзамче	
						4:15 до Кракова, Відня, Праги, Самбора	
						5:50 до Брухович від 15. мая до 14. вер. шод.	

ЗАМІТКА: Пору нічна чинить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано

Час середно-європейський різнить ся від часу львівського о 86 минут, а іменом 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 мин. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцких ч. 5.) уділяє поясненє в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади тади.

НАКЛАДОМ ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

ДО БРАЗИЛІЇ!

драма з галицького, еміграційного руху в 4 актах. — Ціна 80 сот.

«Діло» (ч. 53, з дня 7. марта 1898) писало в фейлетові про сю драму: Сам предмет цікавий і змальованє єго справді артистичне. Тенденція прехороша. Се здає ся одинока драматична штука у нашій літературі з так прекрасними гадями, з так похвальними змаганнями. Она може мати превеликий, корисний вплив передо сьм на наше селянство.

Ся драма надає ся на вистави по читальнях, тим більше, що справа еміграції є ще завжди у нас актуальною.

Набути можна в Ставронігійській книгарни у Львові.

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на веліновім папері виносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.).

Льоси на сплати місячні з правом до виграних по зложено першої рати воруває банковий дим Шіц і Хаєс (Schütz i Chajes) у Львові пл. Марийскз ч. 7. Купно і продажа ефектів, льосів і монет. Виплата купонів. Безплатна ревізія льосів і ефектів. Проспекти висилає ся оплатно.

6(38—50